

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Êr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Cuvântarea

rostită de P. Sânțta Sa Domnul Episcop Nicolae
Popea — la instalarea Prea S. Sale Domnului
Episcop Iosif Goldiș.

Preasfînțite Domnule Episcop!

Preaonoraților Domni și Frați!

O zi mare, o zi însemnată, o zi de bucurie, o zi de sărbătoare bisericească-națională e ziua de azi pentru frații noștri Aradani, pentru întreg țerul și poporul din eparchia de Dumnezeu scutită a Aradului, Orășii-mari, Ienopolei, Halmagiului și părților anexe din Bănat.

Și cum să nu se bucure, cum să nu sărbătorească ei azi, când au fericirea de a-și primi: biserica pe mirele seu, scaunul arhieresc pe arhierul seu, întreaga eparchie pe capul, conducătorul și părintele seu sufletesc. nu impus de nimeni, ci ales prin reprezentanța diecesană în totă forma canonică și legală!

Ce deosebire, domnilor, între acum și odinioară în privința acésta, adecă în privința instituirii episcopilor în biserica noastră particulară din părțile acesteia, din provincia noastră metropolitană de astăzi!

Odinioară ei ni-se impuneau prin numire, în mod absolutistic, fără de a fi fost măcar întrebați credincioșii eparchiei veduvite, ba și așa se instituiău ei numai cu mare anevoință, adese-ori numai trecând ani la mijloc, firește cu apriata intențiune, de a se răci și slăbi ortodoxismul nostru.

Și erau episcopii astfel instituiți, mai cu seamă bărbați necunoscuți, ba chiar străini de naționalitate, străini de limbă, de datinile și obiceiurile noastre, ceea-ce firește provoca multe neplăceri și nedumeriri în biserică.

Triste și durerose timpuri erau acelea domnilor, pentru biserica noastră ortodoxă română: când în povoiul suferințelor cutropitoare, episcopiile amintite mai

în sus trebuiră să apună, și credincioșii lor, căutând acăpostire, să se alătore la episcopia Aradului; când venerabila metropolie mamă din Ardeal, dându-i-se loviturile de mörte, încetă și ea, rupându-se astfel toate legăturile și unitatea canonică între ea și episcopiile sufragane; când așa dar' naia bisericii noastre naționale, isbită de vijeliile ispitelor confesionale și naționale, rătăcia din valuri în valuri, fără cărmă, spre cufundare și totală nimicire.

Dar Dumnezeuul îndurărilor n'a voit nimicirea bisericeii sale, nu mörtea poporului său credincios, ci să fie viu și fericit. El trimise deci, în momentul suprem, când pericolul era mai mare, pe alesul său, în mijlocul nostru. pe un bărbat apröpe extraordinar, care cu puterea geniului său și cu tăria inimii sale, luptând ca un gigant, isbuti în sfirșit a ne mântui biserica: a ne restaura vechia metropolie venerabilă, a ne restitui autonomia și independența bisericeii, a ne da statutul organic, și întreg organismul, bun și salutar, de care ne bucurăm astăzi.

Da, Domnilor, pururea va străluci, ca un luceafăr, pe orizontul bisericeii și națiunii noastre, acest bărbat providențial, fericitul arhieriscop și metropolit. marele Andreu baron de Șaguna, care ni-a dat totul.

Se cuvine, Domnilor, să ne însemnăm acestea, la toate ocașiunile binevenite, ca să nu le uităm; căci cele ce le învățăm din pățania noastră, acelea mai bine ne știu călăuzi pe cărarea vieții, mai mult ne pot întări și însufleți în suportarea greutăților, în apărarea drepturilor, în susținerea, asigurarea și îmbunătățirea existenței noastre.

Aceste zise, să ne întörcem acum la obiectul propriu, la însuși actul instalării.

Cunoscut Vă este, Prea Onoraților Domni, că în urma strămutării înalt Prea sfinției Sale Domnului fost episcop al Aradului Ioan Mețianu la Sibiiu, devenind scaunul episcopesc al eparchiei acesteia în vacanță, venerabilul sinod diecesan electoral, ținut

aici în Arad la 2/14 Maiu a. c., a ales de fiitor episcop pe Archimandritul și vicarul episcopesc, Prea Cuvioșia Sa *Iosif Goldiș*. Actul alegerii, trecând prin censura canonică a Prea Sfințitului Sinod episcopesc în 18/30 Maiu a. c. și mai pe urmă aprobându-se de Majestatea Sa Prea Înălțatul Impărat și Regele nostru apostolic Francisc Iosif I prin prea înalta rezoluțiune din 22 Iunie a. c., suslăudatul archimandrit Iosif Goldiș se hirotoni în 4/16 Iulie a. c. în biserica catedrală metropolitană din Sibiu întru episcop provăzându-se cu jurisdicțiunea episcopescă pentru diecesa Aradului, érá pentru faprica întrodúcere în eparchie a Prea Sfinției Sale, pot zice, *la stăruința generală, căzu sörtea pe mine.*

Fiind deci onorat cu acéstă misiune distinsă, acum a doua órá în acéstă eparchie, îmi iau voie a da cetire actelor relative la instalare și a întrodúcere prin urmare pe Preasfinția Sa noul episcop în scaunul archieresc.

(Se cetesc actele și se întrodúcere episcopul în scaun).

Étă, domnilor, faprica și canonica reintregire a scaunului vacant episcopesc al eparchiei Aradului îndepălită. Étă, suit pe scaunul archieresc alesul bisericii, însuși fiul și fratele D-Vóstre, ieșit din sinul poporului. Étă ordinea și folósele, ce le trage după sine un organism bun, *dacă se aplică în sinceritate, în spirítul canónelor, pentru binele de obște, cu abatere dela interesele particulare, personale și speculative.*

Prea onorațiilor domni! Înaltă cu adevărat și frumoasă e chemarea archierescă, dar' totdeodată plină de greutăți și de răspundere înainte lui Dumnezeu și a ómenilor.

Episcopul având misiune apostolică, trebuie să învețe cuvântul lui Dumnezeu, să fie apărătorul credinței, îndreptătorul legii, ocârmuitorul bisericii, păstorul cel bun, care își pune sufletul pentru fiii săi credincioși.

Pentru aceea, se cere dela el lumină, învățătură, știință și fapte bune morale, căci scris este: *„Așa să lumineze lumina ta înainte ómenilor, ca vėzėnd faptele tale cele bune, să măréscă pe Tatăl din ceriuri.“*

Va să zică: *episcopul trebuie să fie un exemplu de virtute, și să premėrgă întru tóte ca exemplul cel bun, nu numai cu cuvėntul, dar' și cu fapta, ceea-ce numai pe lângă o rezoluțiune și abnegațiune desėvirșită póte avé loc.*

Étă, Domnilor, că episcopul deodată cu hirotonirea sa, îmbracă mii de sarcini, mii de datorințe pe umerii săi, pe care trebuie să le împlinescă cu zel apostolic, dacă vrea să corespundă chemării sale archierești, să îmbrace archieria cu demnitate, nu pentru sine, ci pentru biserică, nu pentru interesele sale personale, ci pentru binele de obște.

Astfel fiind, primiți deci Domnilor, pe Prea Sfinția Sa cu bucurie, îmbrășițați-l cu căldură, și întimpi-

nați-l cu iubire fiéscă pe tóte cărările activității sale archierești, căci numai așa urmând, în conlucrarea harmonică, îi va fi cu puțință a conduce eparchia spre mulțămirea generală.

Prea Sfințite Domnule Episcop!

Cu plăcere accentuez aici, că greutatea datorriilor, ce apasă umerii Episcopului, și Prea Sfinția Ta încă o ai recunoscut în cuvėntarea rostită la hirotonire în Sibiu, adăugând: „că dragostea și conștiința datoriei tóte le rabdă“.

Așa e, Prea Sfințite. Dragostea e temelul tuturor lucrurilor celor bune, dragostea ușurează sarcinile datorințelor noastre; dragostea alină și durerile cele grele ale vieții omenești preste tot.

Tot dragostea prin urmare ne va ușura și alina, să fim siguri, și greutatea cea mai mare, care covirșește tóte greutățile la olaltă: durerea apăsătoare inimei, născută din însăși împlinirea datorințelor archierești. Știm, că *episcopul e dator, „să învețe să mustre, să spună adevėrul cu vreme și fără vreme“.* Dar acésta nu tuturor le place, ba adeseori ură trage după sine. Dee-ți D-đeu, Prea Sfințite, putere și tăria sufletului, ca să porți și acéstă greutate și tóte sarcinile archierești cu inlesnire; dee-ți D-đeu ani mulți, ca să poți păstori biserica lui Christos îndelungat, spre binele și fericirea clerului și a poporului eparchial!

Cuvėntarea program a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop **Iosif Goldiș.**

Dumnezeu, cel ce în mod necuprins de minte conduce destinele omenimei și a omului singuratic, așa a voit, ca astăzi în treapta cea mai înaltă a preoției să-'mi ridic cuvėntul ca archipăstor de pe același amvon al bisericii catedrale arădane, pe care nainte cu 30 de ani am pășit primadată ca cetitor în treapta cea dintăiu a preoției.

Căci din darul lui Dzeu și voia poporului pronunțată prin votul sinodului nostru eparchial, aprobat de sinodul archieresc, și întărit de M. Sa Impăratul și regele nostru apostolic, primind darul archieriei și cu el acest toiag al conducerii, astăzi, după cele săvirșite de ilustrul mandataru metropolitan, Preasfințitul Domn Episcop al Caransebeșului, sunt întrodus de episcop al diecesei Aradului, de care diecesă, începėnd dela brațele maicii mele, mă leagă tóte suvenirile; unde din popor m'am născut, am crescut și am petrecut binele și răul împreună cu acei frați iubți, pe cari după darul archieresc, cu care sunt îmbrăcat, de astăzi înainte îi socotesc de *fiii mei sufletesti*, pentru al căror bine și fericire a mă lupta nu voi înceta până la ultima mea rėsuflare; căci numai așa pot conta și eu la iubirea, alipirea și conlucrarea lor în scopul măreței mele misiuni; pre-

cum numai așa voi puteți avea parte și de bucuria Domnului destinată bunilor și credincioșilor slugitori ai lui.

Par'că vedeți Domnilor și fiilor mei din fețele voștre îndreptățita dorință de a cunoște mai în detaliu programul conducerii mele, precum această am promis-o, când mi-s'a publicat rezultatul alegerii în sinod.

După-ce a ajuns Moise cu poporul la socrul său Ietro în Madian, ședea singur, judecând cauzele poporului, de dimineața până seara.

Ietro văzând aceasta i-a zis: „Nu este bine lucrul, care faci. Prea te ostenești, și tu și tot poporul acesta, care este cu tine; acest lucru este prea greu pentru tine; tu nu-l vei puteți face singur. Ci din tot poporul îți alege oameni vrednici, temători de Dumnezeu, oameni ai adevărului, cari să urască lăcomia, și îi pune capi peste o mie, capi peste o sută, capi peste cincizeci și capi peste zece. Aceștia să judece poporul în tot timpul, și să fie, ca toate cauzele cele mari să ți-le aducă ție, și toate cauzele mici să le judece ei. Și sarcina ta se va ușura, dacă ei o vor purta împreună cu tine“. Și spre binele poporului Moise a primit sfaturile preotului Ietro.

Pe acestea se bazează constituția noastră biserică cuprinsă în statutul organic. Și marele Andrei asemenea lui Moise, mântuindu-ne biserica de absolutismul ierarhiei străine, a dat-o în mâna poporului, conform canonului, după care are să-și aleagă pe unul din neamul său. A știut acest prelat nemuritor, că oameni singuratici, fie chiar și prelați, ușor pot răteci, dar' un popor întreg nu se poate renege, căci ar fi lucru nenatural.

Astfel statutul organic basat și pe cuvintele lui Isus Christos că: „Unde veți fi doi sau trei adunați în numele meu, acolo voi fi și eu în mijlocul vostru!“ ne este cel mai scump tezaur; este temelul existenței bisericii noastre naționale române.

Deci să păstrăm cu scumpătate așezămintele bisericii noastre și în special prescrierile statutului organic, căci numai așa vom constata în fața lumii, că suntem maturi pentru liberalele lui dispozițiuni de mulți invidiate; și păstrarea va sta deosebit în aceea, dacă atât corporațiunii, cât și indivizii le vor reprezenta începând de la congresul național până la comitetul parochial și de la metropolit până la clopotariul bisericii.

Pe acestea se va baza conducerea smereniei mele, și atunci sarcina arhieriei îmi va fi mult mai suportabilă, și la sfârșitul vieții dându-mi semă liniștit voi zice: „bună luptă am luptat, lucrul l'am împlinit și credința o-am păzit.“

Din darul lui Dumnezeu activitatea mea arhipastorală are necondiționat a se estinde la cele trei categorii de fii sufletești, simbolisate din vechime prin arborele, ale cărui crengi se mândriau a fi superioare și preferite, căci ele produc florile și pomele, și prin urmare sunt spre decorația arborelui, și spre mai mare folos stăpânului.

„Ce ați face voi, dacă eu nu v'aș susținé?“ a zis tulpina. „Dar noi ce suntem?“ au răspuns atunci din pământ cu un vuet detunător rădăcinile.

Va să zică după al meu program de viață, avem a ne cugeta mai pre sus de toate la rădăcini, adică la popor, căci pentru acesta a venit Isus Christos pe pământ; apoi la tulpină sau centru, de unde au să emaneze ramii aducători de flori și rodă.

Până vom avea puterea în popor, ca ore-când Anteus în luptă cu Hercules, după a mea credință nu vom fi învinși de curentul păgubitoriu al timpului.

Deci conducerea ierarhică are a se estinde cu ochii lui Argus la cele trei stadii ale vieții poporului:

La pruncul din brațele mamei, în casa părinților;
La elevul din școală sub conducerea învățătorului, și

La creștinul ajuns în școală vieții, sub conducerea pastorală a preotului.

Vitalitatea ori defectuositatea omului își are începutul încă sub aripile părinților. Cunoștem adevărul zicalei, că de comun iubirea părinților e orbă și preocupată, încât nu poate vedea și îndrepta defectele erezite din naștere, precum nu poate cu destulă precauțiune paralisa nici influințele păgubitoare din afară.

Din această cauză la vechiul popor al Greciei erau luați băieții de la mame și se creșteau comun sub controla autorităților publice; rezultatul a fost classicitatea în științe și arte, și eroismul în lupte, încât ostășimea lor până la Alexandru cel mare a fost neînvingibilă.

În stadiul al doilea iubirea e amestecată cu acreala disciplinei; aci formarea armonică trupescă și sufletescă a băiatului sub conducerea învățătorului are să ne preocupe mai pe sus de toate, în al cărui scop avem trebuință peste tot de școle corespunzătoare cu învățători evalificați cari să stea la înălțimea chemării lor, sub inspecțiunea superiorității bisericesti.

În ultimul stadiu e condus și disciplinat omul prin rigorea legilor statului. Aci justiția e legată la ochi spre a nu puteți avea conpățimire către cel vinovat. Însă Judecătorul cel vecinic, după care se orientează justiția ierarhică, are de o parte justiția simbolisată prin arhangelul Mihail, în mână cu spada ascuțită, de alta parte Clemența simbolisată prin arhangelul Gavril, în mână cu ramura de olivă, paralisând asprimea justiției prin cuvintele adresate Judecătorului; Dă-mne îndură-te!

Va să zică grijea părinților, grijea învățătorilor și grijea preoților, condusă și bine controlată de episcopul și organele stătătore sub conducerea lui, ne garantează înaintarea, luminarea și morala poporului atât în general, cât și în diecesa acesta.

E adevăr, că spre a puteți ține concurență cu alte biserici și popore conlocuitoare, încă foarte multe ne lipsesc, și sunt silit din acest loc după lungi experiențe a mărturisi tristul adevăr, că pentru lipse și

neajunsuri poporul nu e vinovat: poporul e ca un pământ productiv, care va da la timpul său rodă negreșit, dacă va avea muncitorii săi. „Secerișul e mult, dar lucrătorii sunt puțini“. (Mat. IX. 37. Luca X. 2).

Poporul nostru român în sine e tot acela, care a fost pe timpul lui Menenius Agrippa; bucuos se lasă capacitat, numai conducători buni să aibă, cari să-l convingă despre pașii greșiți și cu lumina învățaturii să-l conducă la bine.

Creștinismul stă ca un sôre de asupra firmamentului lumii acesteia, și cu razele sale cerești luminează și încălzește pământul: însă aceste raze se reflectază în individualitățile popoarelor; și vai popoului, care nu se bucură de lumina și căldura acelor raze divine; acel popor în concursul cel mare al popoarelor își perde însemnătatea; și responsabilitatea cea grea pentru pierdere nu cade pe popor, ci pe aceia, cărora le este încredințată conducerea lui. Pentru aceea zice can. ap. 85: „*Episcopul ori presviterul nepurtând grije de clerici sau de popor, și neînvițându-i pe ei pietate, să se depună*“. Ear can. 19 al sinodului Trulan zice: „Se cuvine celor ce sunt înainte stătători ai bisericilor, a învăța în toate zilele și cu deosebire în Dumineci pe toți clericii și pe popor cuvintele pietății și ale dreptei credințe, culegând din dzeesca scriptură înțelesurile și judecățile adevărului“.

Preotul bine trebuie să-și tipărească în minte cuvintele Apostolului, ce zice: „Te jur înaintea lui Dumnezeu și Domnului Isus Christos, care va să judece pe vii și morți în arătarea sa și împărăția sa: predică cuvântul, stăruește la timp favoritor și nefavoritor; muștră, ceartă, îndeamnă cu totă îndelungă răbdarea și cu învățătura. — Priveghiază în toate, fă lucrul evangelistului, împlinește serviciul tău. (II Tim. 4. 1. 2. 3.) Că Dumnezeu ne-a ordonat să predicăm popoului“ (Fapte X. 42).

„Vedem — zice nemuritorul fabulist D. Țichindeal, — că acum la noi nu prea merg omenii să asculte cetania și cântarea mineielor: mai cu bucurie și mai cu mare folos ar asculta ei o predică înțeleptă; care obiceiul de a spune predică în biserică ar fi vremea să se bage érași prin biserici, precum era în zilele sf. PP. Vasile cel-mare, Grigorie teologul și Ioan Gură de aur, și ceilalți, cari cu nevointă spunéu învățături morale popoului său“.

„Acestea sunt mijlociri adevărate de-a aduce pe omeni la cunoștința de Dumnezeu; prin predicăția unui preot luminat, se îmbunesc și se luminează omenii. Acest mod l'a întrebuințat Christos Mântuitorul nostru, sfinții apostoli și toți dascălii bisericii“.

Și cine dintre noi nu e pătuns de necesitatea progresului la scăpătutul și mult cercatul nostru popor român; cine va pute demonstra, că luminarea și îndreptarea moravurilor popoului sunt posibile fără eminentul concurs al preoților?

De datorință principală vom socoti dară îngrijirea, ca preoții, numiți părinți ai po-

porului, să stea la înălțimea chemării lor, să fie lumina lumii și sarea pământului, împlinindu-și în asemenea măsură datorințele amvonului ca și ale prestolului.

Sunt rezoluți a păstori diecesa în sensul evangheliei lui Christos și al canónelor; voi conlucra din răspuțeri la dezvoltarea instituțiilor bisericesti școlare și fundamentale pe baza statutului nostru organic în sensul cel mai liberal.

Rezoluți sunt ca archiepiscopul să umbla pe calea desemnată de apostoli și urmașii lor.

Relativ la persoane, în conducere atât ne mijlocit la cele două Consistorii, cât și afară, voi preferi calificațiunea și buna conduită, și în toate afacerile voi controla activitatea atât a singuraticilor funcționari, cât și a corporațiilor cu totă rigórea.

Căuta-voiu, ca toate părțile constitutive ale organismului nostru bisericesc să funcționeze în deplină armonie: drept, ce păgubitoare neînțelegeri și certe mai ales între preoți și învățători, precum și între aceștia și popor — le voiu sbiciui fără cruțare.

Peste tot mă voiu sili prin fapte împlinite a mă face vrednic de încrederea cu care m'a distins biserică mea.

După acestea cu reverință mă adresez către Preasfinția Ta, binemeritatule Prelat al Metropolei noastre și membru distins al Areopagului nostru național de știință, și Vă rog să primiți adâncă noastră mulțămită pentru obositórea sarcină primită ca mandatar metropolitan, prin ce ați binevoit în mod esențial a ridica valoarea și splendoréa actului de întroducere, ce va rămâne ca o suveniră neperitóre pentru mine și pentru fiii bisericii din această diecesă, cari împreună Ți dorim din adîncul inimilor noastre, ca spre binele diecesei sorori a Caransebeșului drept îndreptând cuvântul adevărului să trăiești într-o mulți fericiți ani!

„Pentru orientare.“

Sub titlul acesta am publicat în urul 29 al acestei foi următoarele:

„Din incidentul primirii în tagma monachală a domnului Dr. Eremia Remus Roșca directorul seminarului archidieceșan din Sibiu, efectuită la 8/20 Iulie a. c. în sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog prin Pré Cuvioșia Sa, părintele Archimandrit Augustin

Hamsea, „Tribuna Poporului“ a publicat un articol, în carele interpretând „volnic“ dispusețiunile referitoare la primirea în tagma monachală, ajunge la concluziunea, că actul întreg, de carele vorbim, ar fi fost un act de „volnicia“. Luând notiță despre acest „volnic“ product literar al „Tribunei Poporului“, constatăm, că samănă ca ou cu ou cu „volnica“ interpretare, ce o am vădūt în o broșură, publicată în București și răspândită în părțile noastre grătuit și cu toptanul în cestiunea caterisirii Metropolitului primat Ghenadie; și după-ce aceea caterisire a fost condamnată de întreaga lume românească și de întreaga lumea ortodoxă și apoi revocată de însuși forul, carele o enunțase, și pe care il luase în apărare „volnicul“ canonist anonim, credem, că suntem dispensați a sta de vorbă cu o ast-feliu de „volnicie“.

Ne simțim însă datori a aminti un lucru și a nume, că imediat după articolul amintit din „Tribuna Poporului“, a apărut în fôia maghiară din loc „Aradi Közlöny“ și în unele foi maghiare din Pesta un articol de acelaș înțeles și cuprins, care pare să fie eșit din aceeași officină. Să vede însă, că foile maghiare n'au putut să dea creșemēt celor publicate de dênsele, și ulterior s'au grăbit să justifice cele scrise, dechiarând, că actul primirei în tagma monachală a părintelui Roșca s'a efeptuit cu observarea tuturor formelor legale, precum făptice s'a și întemplat.

Înainte de a încheia aceste șire mai adaogem, că „Tribuna Poporului“ în numărul său de ieri rēu necăjită, că a fost prinsă cu neadevărul și demascată prin foile maghiare, cari chiar după „Tribuna Poporului“ răspândiseră neadevăruri în public în această cestiune, rischează aserțiunea, că Prea Cuvioșia Sa părintele Archimandrit Augustin Hamsea ar fi dictat diariștilor maghiari, cum să-l apere de abuzul ce ar fi sēvirșit“. Față de această aserțiune a „Tribunei Poporului“ suntem autorisați din partea Prea Cuvioșiei Sale părintelui archimandrit Augustin Hamsea, să declarăm și să punem premiu de o sută de galbini, pe sama aceluia, carele va dovedi, că demintirea făcută în foile maghiare „Tribunei Poporului“ pentru neadevărurile răspândite în această cestiune s'ar fi întemplat la insistența sau cel puțin cu scirea Prea Cuvioșiei Sale. Suntem mai departe autorisați a pune un al doilea premiu de o sută de galbini pe sama aceluia, carele va putea dovedi, că la primirea în tagma monachală a d-lui Dr. Eremia R. Roșca s'ar fi comis un „abus“, dar cea mai mică neobservare a formelor legali, sau a practicei observate în trecut la primirea în tagma monachală a demnitarilor metropolitani, cari să află astăzi în viață.

A inventa și răspândi neadevăruri în lume din nefericire așa să vede, că pôte să fiă un lucru plăcut unor ômeni; să nu uite însă acești ômeni, că după vorba românească cu minciuna prânđești, dar de cinat nu poți să cinedi. Și suntem siguri, că timpul prân-

đului a trecut și timpul de cină și de răfuială, dacă nu să va fi apropiat până acum, să va apropia în curēnd.“

* * *

La cele publicate de noi în nrul 29 al acestei foi, și reproduse în nrul de față din cuvēt în cuvēt. răspunde „Tribuna Poporului“ în nrul ei apărut Mercuria trecută. Și precum era de prevădūt „volnicul“ canonist îmbētrānit în „volnicia“ se împodobesce cu „volnicii“ nouē. Doveđi nu are, prin cari să-pôtă să-ajungă la ținta, pre carea i-o pusesem noi la îndemână prin cele douē premii publicate; și în loc de această plānge ca odiniôră israiltenii în robia Egiptului, că a fost prins cu ocaua mică, și i-s'a dat pre față intențiunea, pentru carea plāsmuise „minciuna“ desmintită de foile magiare, și arătată prin noi și publicului românesc; și strēmto-rat și cădūt în totală lipsă de argūmente, ca toți ômenii de pānura lui, își-iea refugiul la *insulte*. Ne *insultă* adecă, și ne *amenință* într'un mod nendatinat până acum în presa română, — imputându-ne nouē: „minciună și obrāsniciă.“

Semnalând „volnicul“ mod de gândire al cunoscutului canonist al „Tribunii Poporului“, credem de o cam dată că este de ajuns, să constatăm, că:

„*Insultele*“ în contra bisericii crestine datēză, și și-au luat începutul de odată cu biserica creștină. În-tre „*insultători*“ au fost și mulți așa numiți „filosofi“ din timpul decădinții filosofiei pagāne, un feliu de „*pretinși*“ ômeni de literatură, cari pentru întereșe lumesci și cari pentru ca să căscige favoruri și să-și menajeze interesele lor lumesci, scrieau în mod „volnic“ tot ceea ce plăcea timpului și vremii batjacorind și insultând biserica și pre creștini. Astfeliu de ômeni au fost filosofii: Fronto, Crescens, Paul de Samosata și alții. Biserica creștină, ca instituțiune dumnezeiēscă însă a triumfat asupra lor, și și-a urmat cu succes calea înainte. Suntem siguri, că biserica noastră își-va sci face și astăzi datorința față de ori-ce sintom distrugētoriu.

Adevărul dumnezeiēsc propagat prin lumina evangheliei este unica armă, prin carea biserica și-a urmat în trecut, și își-va urma și astăzi mersul său înainte pentru binele și fericirea popôrelor.

Joc în biserică.

Sub acest titlu am cetit în ziare că în biserica ort. rom. din Bratca s'ar fi întemplat o petrecere împreunată cu joc, firește că redacțiunile diferitelor ziare adeseori scriu și câte un neadevăr această de-pinde dela corespondenții și raportorii falsi sau tendențioși — și bine era să se fi scris și acum un neadevăr dar durere că însuși colegul Domocoș, confirmă această știre ca preotul locului.

Dacă timpul a fost nefavorabil, vr'un marinos să vă fi dat un local pentru dans și să nu fi ne-

socotit astfel locașul lui Ddeu, mai bine cu o capelă ridicată din sudorea Vóstră decât cu o biserică pomposă și să nu fiți stăpâni peste ea, nu vreau să vatăm inteligența din Bratca și jur, dar dacă ea și comitetul au insistat și au hotărît ca să dansați în biserică apoi inteligența 'și perde acest titlu în mare parte, și-'mi vine a crede că cei neintelenți v'am dejucecat aspru.

Intreg comitetul, întreg sinodul parochial de s'ar rosti pentru o petrecere în biserică, eu ca preot am sfântă datorință să protestez, biserică adevăr că n'a fost terminată în urmare n'a fost sfințită dar are și pörtă titlul de sfințită, fie și numai în urma destinațiunii ce o are, sau dar la punerea petrei fundamentale nu s'a și sfințit acel loc și prin însuși acest act jocul s'a eschis pentru totdeauna, vorbă fiind de biserică.

Nu în biserică dar nici în școlă nu aş permite petreceri de natura acésta, sau trebuie prin ordinațiunii spețiale interzise aceste petreceri, dacă admitem că biserică n'a fost sfințită apoi comitetul din Bratca și după sfințire se va încumeta a aranja petreceri în biserică, sub titlul că câștigă bani la biserică, că dór' iar se pöte sfinți, vorba e numai să ne câștigăm parale, că dar în zisa părintelui Domocoș „școpul fînțește mijlócele.“

Să ne fie de învăț casul din Bratca pentru viitor și bine să ne-o însămăm că biserică nóstră are alte principii decât celea iesuitice, iar părintele Domocoș remânea mai înțelept dacă tăcea, decât să se desvinovătasca atât de ușoratic și călăuzit de un principiu atât de ostil bisericeii nóstre și sfințelor ei așezăminte.

Unul nesocotește biserică, altul din sərbători 'și face zile de clacă și ruinează singur simțul religios al credincioșilor, și ne place a-ne numi ómeni cu școlă și preoți moderni, acésta e chemarea nóstră în aceste zile de ispită? Dacă să mai ivesc astfel de casuri în biserică nóstră apoi nolens volens trebuie să subscriu aserțiunea colegilor bėtrâni cari zic că, de mult vasele sfinte din altar erau de lut și preoții de aur astăzi același raport dar întors. Cred că ne-am înțeles.

Galșa, luna August 1899.

Traian Terebențiu,
preot ort. rom.

D I V E R S E.

* *Internatul diecesan gr. or. din Beiuș* după-cum ni-se comunică e deja sub acoperiș, ér până la

finea lui August va fi de tot gata, și cu prima Septembrie va fi dat destinațiunii. În acest internat, care satisface unei necesități ardente, vor fi internați 45—48 de elevi. Odificial e așezat în mijlocul unei grădini, și corespunde tuturor recerințelor igienice moderne. Intreținerea unui elev va fi 120 fl. — Atragem tot-odată atențiunea cetitorilor asupra concursului de mai jos publicat de comitetul parochial din Beiuș.

* *Convocare.* În sensul §§-lor 23 și 26 din statutele „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convocă a dunaarea generală ordinară a Asociațiunii la Deva, pe zilele 27 și 28 August st. n. 1899 pe lângă următorul program :

Ședința I. Duminecă în 27 August 1899 st. n. la 11 óre a. m. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Costatarea delegațiilor prezenți. 3. Raport despre activitatea comitetului central în anul expirat 4. Alegerea comisiunilor de câte trei membri: a) pentru examinarea raportului general; b) pentru examinarea rațiociniului pe anul 1898 și a proiectului de budget pe anul 1900; c) pentru studiarea proiectului de regulament înaintat spre aprobare; și d) pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor. 5. Propuneri eventuale. 6. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor. Disertațiunile intrate se vor ceti după ameađi la timpul numit de president în conșlegere cu adunarea generală.

Ședința II. Luni în 28 August 1899 st. n. la 10 ór a. m. Ordinea de zi: 1. Rapórttele comisiunilor emise în ședința primă. 2. Defigerea locului pentru proxima adunare generală. 3. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale. 4. Încheierea adunării generale. Se observă, că eventualele disertațiuni și propuneri au să 'fie prezentate presiđiului Asociațiunii (în Sibiu, Strada Morii Nr. 8) în scris cu 8 zile, iar eventualele interpelațiuni cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiu la 3 August 1899. Șuluțiu, m. p. president ad-hoc. Dr. Beu, m. p. secretar II.

* *O carte folositóre.* D-nul Titu Vuculescu pretor în Pecica, voind ca și massa poporului și cu deosebire agricultorii nóstri să aibă ideă despre ceea ce este permis și oprit de lege, ca singuri să se pötă orienta în diferitele cazuri cari le vin înainte, și să șcie ce trebuie să facă, sub titlul „a micul poporului“ a compus o carte menită de a fi călăuzul poporului în afacerile publice și judiciare. Acésta carte — care va apărea de sub tipar peste câte-va zile — tractează tóte cestile de drept referitóre la necesitățile poporului. Să pöte deja prenumera la autorul în Pecica. Prețul unui exemplar 1 corónă. Vom mai reveni asupra ei.

* *Sfirsitul lumii.* D-rul Rudolf Falb, astronom fost profesor de geologiă la universitatea din Viena și de matematică la cea din Praga, a prevestit nu de mult, că sfirsitul pământului va fi în după amiađa zilei de 13 Noemvre 1899, între órele două și cinci. D-rul Falb e autorul unui almanach profetic, în care pređice zilele

frumóse, plóia, vântul, uraganul, grindina, ninsórea, inundațiunile, erupțiunile vulcanice, etc., și prin care s'a făcut destul de popular și a câștigat multă încredere.

Cu tóte acestea mai toți i-au luat în ris profetia „sfirșitul lumii“ lucru care deși nu e serios de tot, e posibil.

Totuși câte comete n'au trecut pe lângă pământ fără măcar de a-l atinge. O distanță mică, și cometa ar fi îmbrățișat pământul spre nimicirea lui și a celor de pe el. Ceea-ce e sigur, că la data indicată, o cometă va tăia orbita terestră, dér nu se póte precisa de va întâlni pământul.

Calculându-se, s'a găsit, că în univers sunt aproximativ 74 milióne de miliarde de comete sburátore, cari îl străbat cu o repeđiciune de 140 de mii km. pe oră. Unele din aceste comete treg după ele cođi lungi de mai multe milióne de leghe și a căror suprafață trece peste 1000 de miliarde km. pătrați.

Nu pentru întâia oră ómenii își așteptă sfirșitul de înainte, și póte și de astă-dată îl vor așteptă înzădar, precum l'au așteptat în ȓilele de 13 Ianuarie 1819, când Béuanger a compus nemurítórea canțonetă. „Se sfirșim, lumea e destul de vechie“ 29 Octomvre 1832 și 13 Iunie 1858.

Cu tóte astea, legea naturei, că fiă-care lucru se întórece din nou la starea sa dela început, trebuie să fiă urmată și de pământ, care mai de grabă séu mai târđiu se va preface în masă incondescentă. Deci séu fim gata a muri prin foc, sfirșit precis de cărțile sfinte și profetisat de calculatorul vienez, care ȓice, că la 13 Noemvre 1899 pământul nostru va fi înghițit și aprins de o cometă; ne așteptăm sfirșitul.

Cometele au fost în totdeauna spaima lumii. Me diavaliu vedeau în comete săbii pline de sânge, animale cu corpuri ciudate și feluriți monștri, ce le inspirau frică. Chiar și noi ne temen de ele.

Celebrul Newton a povestit, că o cometă va întâlni sórele în anul 2255 distrugându-l, așa că pământul ne mai avénd de unde primi lumină și căldură, vietățile de pe el vor peri.

Cine, însă, póte sci, care va fi sfirșitul lumii? În tóte timpurile, fiă-care și l'a închipuit altfel. Cine are dreptate?

Nimeni nu scie.

Décă profetia lui Falb se va indeplini, pământul va fi întâlnit de-o cometă, a cărei masă nebulóasă ar poté îmbrățișa de două ori volumul sórelui, cataclismul s'ar poté aseména cu înghițirea planetei nóstre de un fluviu de foc, cu o masă de două milióne de ori mai mare, ca a ei.

Scim, că sórele se récește cu timpul. Un invétat a calculat, că ar trebui vre-o 10 milióne de ani, ca rácéla sórelui să aibă ca urmare dispariția vieței de pe pământ.

Statisticii basându-se pe înmulțirea fără margine a vietăților pe pământ, au socotit, că în anul 2167 pământul va avé 12 miliarde locuitori, pe cari nu-i va poté hrăni. Va fi peste 270 de ani luptă pentru hrană, deci mórtea din pricina fómei.

DI Dr. Weigand, profesor la universitatea din Leipzig, distins flo-român și filolog, va continua ca cercetările sale filosofice asupra limbei române în vara asta de astă dată în România. Dl Dr. Weigand va călători în luna lui August prin județul Muscel, stabilindu-se pentru cât-va timp la Câmpulung. În luna Septemvrie va veni în București, pentru a studia dialectul mahalalelor. De astă-dată dl Dr. Weigand, a pus de i-sa construit un car anume, în care séu póte și dormi și a cumpărat și doi cai, pentru-ca astfel séu póta străbate prin satele și catunele cele mai depărtate.

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a postului de invétator la școla elementară de aplicațiune înființată lângă preparamidia nóstră, subsemnatul Consistoriu escrie prin acésta concurs.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt următóarele: În bani 300 fl., vipt și cvartir în seminarium.

Dela recurenți să pretinde să documenteze: 1) că au absolvat 4 clase medii; 2) că au depus cu bun succes esamenul de calificațiune; 3) că sunt necăsătoriți.

Aceia, cari vor documenta, că au absolvat și teologia vor fi preferiți.

Recursele sunt a séu subșterne la subsemnatul Consistoriu cel mult până în 18/30 August.

Arad, din ședința consistorială dela 27 Iulie (8 August) 1899.

Icsif Goldis, m. p.

Episcop.

Subsemnatul comitet parochial, ca manipulantele fundațiunei „Zeiga“ din Beiuș în urma concludului senatului fundațional din Oradea-mare nr. 17 din 16/28 Iuliu a. c. deschide prin acésta pe anul școl. 1899/900 concurs pentru șesă stipendii anuale de câte 120 fl.

Știpeđiștii vor fi obligați a studia în școlele elementare séu în gimnasiul din Beiuș și vor fi așezați în internatul diecesan gr. or. rom. din Beiuș, la epitropia căruia se va administra și stipendiul.

Concurenții pentru aceste stipendii conform literelor fundaționale au se documenteze cu documente originale séu oficios autenticate:

1. Că sunt născuți în comitatul Bihor și aparțin la biserica ortodocsă română, spre care scop se va aclude estrasul din matricula botezaților provézut cu clausula parochului competent, că și de present aparțin bisericei ortodocse române.

2. Că au ștudiat în anul școl. 1898/99 cu succes bun și cu purtare bună morală la vre-o școlă medie séu elementară din patrie, spre care scop se va alătura testimoniul școlastic.

Dacă concurentul a intrerupt studiile, atunci are séu producă și atestat autentic despre ocupațiunea, precum și despre purtarea sa morală din acest interval.

3) Că concurenții sunt deplin sănătoși și nu sufer de vr'un morb organic, acésta este de a dovedi cu atestat medical.

4. Că concurenții și părinții lor nu au avere, din care se póta suporta crescerea concurentală, spre care scop e a se produce atestat de paupertate dela antistia comunală; acest atestat are séu subscrie și parochul respective preotul local, în lipsa acestuia séu decă ar fi înrudit cu concurentul, atestatul trebuie scris prin protopopul tractului.

Petițiunile instruite cu documentele necesare sunt a se adresa la subsemnatul comitet parochial până în 22 August st. n. a. c.

Petițiunile sosite mai târziu ori neinstruite în conformitate cu cele mai de sus — nu se vor lua în considerare.

Din ședința comitetului parochial gr. or. român ținută la 6 August 1899.

*Comitetul parochial din Beiuș
(Belényes, cottul Bihor).*

Pentru deplinirea postului de învățătoriu la școala gr. or. română din **M.-Radna**, să scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumintele legate cu acest post sunt: 1) In bani gata solviți în rate lunare ulterior 400 fl.; 2) Din pădurea învățătorască 24 orgii de lemne din cari 12 orgii vor fi pentru învățătoriu și încălditul salei de învățământ ér 12 orgii să vor vinde și din prețul lor să va prevedea taiatul lemnelor, încălditul și curățitul școlei; 3) Pentru conferințe 10 fl.; 4) Pentru scripturistica 5 fl.; 5) Venite stolari dela parastase și alte funcțiuni unde va fi poftit câte 60 cr. și 1 fl.; 6) Cortel liber constatatoriu din două chilii, o culină, o cămară, o pivniță, șopru și locuință separată pentru familiarul școlei.

Dela concurenți să pretinde: a) Testimoniu despre pregătirile anterioare; b) Testimoniu despre absolvirea preparandiei; c) Testimoniu de calificatiune învățătorască; d) Atestat despre serviciile prestate precum și despre conduita morală.

Aceia cari vor dovedi pregătiri în arta musicală și vocală vor fi preferiți.

Recurenții sunt poftiți cum-că recursurile lor inatruate cu documintele espuse mai sus să-le subscrină la subsemnatul protopop ca inspector școlariu.

Mai departe sunt poftiți recurenții a să presenta la sânta biserică din loc într-o Duminecă ori sârbătore mai nainte cu 8 zile de ziua alegerii spre ași dovedi desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitet. parochial ținută în **M.-Radna** la 1/13 Iulie 1899.

Popoviciu, m. p.   Demetriu Roman, m. p.
preș. com. par.   not. com. par.

În conțelegere cu: **VASILE BELEȘ**, m. p. protopop și inspector școlar

Pentru indeplinirea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din **Corbești** (cottul Aradului) protopresbiteratul **M.-Radna** să scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în fôia oficiôsă „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: 1) în bani gata 140 fl. v. a.; 2) 12 atingeni de lemne, din care e a să încălđi și sala de învățământ; 3) pentru rescumpărarea fênului 24 fl.; 4) pentru conferință 10 fl.; 5) quartir liber cu intravilanul școlei; 6) în bucate: 6 șinice grâu și 6 șinice cucuruz.

Doritorii de a ocupa acêsta stațiune, sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele legale și adresate comitetului parochial din Corbesci, să le subsearnă până la termenul sus indicat părintelui protopresbiter tractual Vasiliu Beleş în **M.-Radna** având a să presenta în sfânta biserică din loc spre ași arêta desteritatea în tipicul și cântările bisericesci.

Corbesci, în 18/30 Iuliu 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **VASILE BELEȘ**, m. p. protopop și inspector școlar.

Pentru deplinirea postului preoțesc înbinat cu postul învățătoresc din comuna **M. Siatina**, protopresbiteratul **Radnei**, să scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în fôia „Biserica și Școala“.

Emolumintele anuali preoțești sunt: 1) una jumătate sesie pământ preoțesc pe deal, al cărui venit de arândă e 60 fl.; 2) bir preoțesc dela 15 numere de case câte 1 măsură de cucuruz computeate în bani 75 fl.; 3) ștolele usuete dela botezuri, îngropăciuni cununii socotite în 80 fl.; 4) alte prestațiuni dela umblarea cu crucea â 10 cr. de numărul de casă, dela festanii și pomeniri cu totul 20 fl. suma totală 235 fl.

Emolumintele învățăorești sunt: 1) în bani gata 120 fl.; 2) în naturale 5 șinici de grâu, 5 șinici de cucuruz, 2 măsuri mazere, 7 orgii de lemne, 100 porții de fin, tôte socotite în bani dau suma de 136 fl.; 3) una jumătate sesiune pământ învățăoresc pe deal, a cărui arândă anuală e de 60 fl.; 4) viaticu pentru conferință 10 fl.; 5) cortel cu 2 odăi, grajd și sură cu grădină de legume — suma totală 326 fl.

Reflectanții au să dovedescă cualificatiunea prescrișă de preot-învățători și să se presinte în vre-o Duminecă ori sârbătore spre ași arêta desteritatea în cele rituale.

Recursurile adresate comitetului parochial sunt a se trimite părint. protopop tractual Vasile Beleş în **M.-Radna**, **Siatina**, în 27 Iulie 1899.

Comitetul parochial.

Din încredințarea protop. tract.: **IOAN CRIȘAN**, m. p. paroch, asesor scaunual.

Pentru indeplinirea sta ținilor vacante învățăorești din comunele: **Hașmaș**, **B. Urviș**, **Craiova**, **Rohani** și **Carâșeu** inspectoratul Beliu să publică concurs.

1. Emolumintele sunt la **Hașmaș**, în bani 78 fl.; pentru fên 13 fl.; pentru 14 șinice bucate 70 fl.; din filia **B. Urviș** în bani 20 fl.; pentru 5 șinice bucate 25 fl.; dela episcopatul latin 37 fl.; eventualul ajutor dela stat 60 fl.; lemne după trebuință, ștolele cantoralu usuete, locuință cu grădină de legum. Terminul de alegere în 22 August v. a. c.

2. **Craiova**, în bani: 150 fl.; dela episcopatul rom. cat. 27 fl.; 10 cubule cucuruz 50 fl.; 6 orgii lemne din cari să va încălđi și școala 30 fl.; Pământ arător 2 jug. catastr. 13 fl.; locuință cu intravilan de 1½ hólđă catastr. 20 fl.; ștolele la până 12 fl. la an. Terminul alegerii 22 August v. a. c.

3. **Rohani**, în bani 300 fl. quartir acomodat cu grădină și ștolele usuete de 40 respective 20 cr. dela înmormentări. Alegerea să va ținea în 29 August v. a. c.

4. **Carâșeu** în bani 140 fl.; 6 știngini de lemne și pentru încălđirea școlei 30 fl.; 12 cubule grâu și cucuruz 60 fl.; pământ de 5 cubule 50 fl.; locuință cu grădină de legumi, ștolele dela morți mari 40 cr. dela mici 20 cr. Alegerea să va ținea în 29 August v. a. c.

Doritorii de a ocupa cutare din acestea stațiuni au ași înainta recursurile adresate comit. par. subscrisului în **F. Györös** p. Tenke, ér până în zilele de alegere au ași presenta în cutare Duminecă ori sârbătore la bisericile respective pentru ași dovedi priceperea în cele rituale.

Comitetele parochiali.

În conțelegere cu: **PETRU SERBU**, m. p. protopop, inspector școlar.

Să publică concurs pentru stațiunile învățăoresci din protopresbiteratul Beiușului devenite vacante prin pensionarea fostilor învățători din următorele comune:

Urměză în supliment.

Supliment la „BISERICA și ȘCOLA“ Nr. 31.
Anul XXIII. — 1899.

1. Ds. Gurbetti-Goila cu salariu bani gata 140 fl.; 12 cucule bucate $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucuruz 66 fl.; din pământul școlar 30 fl.; stole cantorale 30 fl.; 4 stângeni lemne 40 fl.; de tot 306 fl., cvartir și grădină.

2. Petreasa S. salariu bani gata 85 fl.; 8 cubule grâu 40 fl. 56 cr.; 4 stângeni lemne 40 fl.; ștolele cantorale 75 fl.; pământ cantoral 60 fl. de tot 300 fl. 56 cr.

Doritorii de a ocupa vre-una din acestea stațiuni sunt avertizați a-și trimitte recursurile ajustate conform reg. la subscrisul protopresbiter până în 21 Aug. (2 Sept.) ér în 22 Aug. (3 Sept.) se va ținea alegerea în ambele locuri având până în ziua alegerii a-se presenta la s. biserică.

Beiuș, 22 Iuliu (3 August) 1899.

Comitetele parohiali.

În conțelegere cu: ELIA MOGA, m. p. protop. Beiușului.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci din comuna **Balnaca**, com. Bihor tractul Peșteșului se escrie concurs cu termen de alegere pe **29 August** (10 Septembrie) a. c.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: 1) în bani gata 280 fl. v. a.; 2) pământul învățătoresc computat în 20 fl.; 3) pentru conferință 10 fl.; 4) 6 stângeni de lemne din cari se-va încălzi și școla; 5) cvartir bun cu două chilii, cuină, cămară și grădină trebuincioasă.

Doritorii de a ocupa acest fost învățătoresc, sunt poștiți — a-și trimitte recursurile lor subscrisului protopresbiter, provăzute cu toate documentele — prescrișe până la termenul sus amintit, și a-se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cele bisericesci.

Din ședința comitetului parochial ținută la 25 Iuliu (6 August) 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP, m. p. ppresviter și inspector școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci dela școla a III-a gr. or. română din **Sânmiclăușul român** protopresbiteratul Tincei, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumintele legate cu acest post sunt următoarele: 1) Salar anual în bani solviți pe pătrări înainte 300 fl.; 2) pentru cvartir 30 fl., ori la dorința alesului învățător despre cvartir se va îngriji episcopul școlar; 3) 6 m. lemne de încălzi 16 fl.; 4) pentru conferințele învățătoresci 2 fl.; 5) dreptul cuincuenal la timpul său 50 fl. de tot 398 fl.; ér a) pentru înmormintare până la 7 ani 50 cr.; b) mai sus de 7 ani 80 cr.; c) mort ținere în biserică 1 fl. 50 cr.; d) festanie la mort 20 cr.; e) sfintirea casei nouă 40 cr.; f) cununie din comună 30 cr.; g) cununie din comună străină 50 cr.; h) maslu 50 cr.; i) cântarea mortului (hora) 50 cr.; și așa ca venite cantorale sperative 25 fl. la oaltă 423 fl.

Alegândul învățător numai după un an de probă va fi întărit și este deobligat a ținea și cantoralul din strană împreună cu ceilalți învățători.

Doritorii de a ocupa acest post au să fie preparați absoluți și cualificați și sunt avertizați, ca recursurile lor ajustate cu documentele legale recerute și adresate comitetului parochial din Sânmiclăușul român se-le substearnă Prea On. Domn protopresbiter și inspector școlar Nicolau Rocsin în Méhkerék p. u. Kötegyán comitatul Bihor, — până la termenul sus indicat, și a-se presenta în vr'o Duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Sânmiclăușul român spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Să obsêrvă că aceia cari posed desteritatea de a conduce cor vocal vor fi preferiți.

Dat din ședința comitetului parochial gr. or. rom. din Sânmiclăușul român ținută la 11/23 Iuliu 1899.

Ioan Sav, m. p.

Demetriu Papp, m. p.

președ. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, m. p. protopop, inspector de școle.

—□—

Să escrie concurs pe stațiunea învățătorescă din **Pădurani**, com. Caraș-Severin. Emolumintele la acest post sunt: 1) în bani gata 60 fl.; 2) 8 metri grâu prețuit în 24 fl.; 3) 16 metri cucuruz în preț de 32 fl.; 4) 32 metri lemne pentru școlă și învățător, 32 fl.; 5) 35 chilo elisă în bani 35 fl.; 6) 28 chilo sare în bani 3 fl. 75 cr.; 7) 6 chilo lumini în bani 6 fl.; 8) Paușal de conferință 10 fl.; 9) scripturistică 5 fl.; 10) $2\frac{1}{2}$ jugere. pământ livadă, cortel cu grădină de legumi, $\frac{1}{2}$ juger grădină, și dela stat având cualificațiunea recerută va primi 97 fl. la an asignați pe acest scop.

Recurenții au a să presenta în biserică de acolo, în vre-o Duminică sau sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cantul bisericesc, până la 1/13 Septembrie a. c. în care zi va fi și alegerea.

Recursurile se vor adresa Mult On. Domn Adam Rosa în Leucușesci p. u. Bethlenháza.

Leucușesci, 19/31 Iulie 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: ADAM ROSA, m. p. inspector școlar.

—□—

Să escrie concurs pe stațiunile învățătoresci din comunele următoare din protopresbiteratul Orăđii-mari:

1. **Tarian** cu termen de alegere pe 22 August (3 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari, 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

2. **Apatelrom** cu termen de alegere pe 23 August (4 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

3. **Rontău** cu termen de alegere pe 23 August (4 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

4. **Paușă** cu termen de alegere pe 24 Aug. (5 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{2}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

5. **M. Lazuri** cu filia P. Carand cu termen de alegere pe 25 August (6 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

6. **Calea-mare** cu termen de alegere pe 25 August (6 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

7. **Șumugiu** cu termen de alegere pe 26 Aug. (7 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

8. **Sentelec**, cu termen de alegere pe 26 Aug. (7 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari dela 95 numere de case câte 2 fl. = 190 fl.; dela 95 numere de case câte $\frac{1}{2}$ măsură bucate 47 fl. 50 cr.; 16 jugere pământ arător și fânaș 30 fl.; lemne de încălzi 25 fl.; venite cantorale 10 fl.; cortel și intravilanul școlar 15 fl. Suma 317 fl. 50 cr.

9. **F a n c i c a** cu termin de alegere pe 28 August (9 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

10. **C h i s l a z** cu termin de alegere pe 28 Aug. (9 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

11. **C h i r a l e u** cu termin de alegere pe 29 Aug. (10 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

12. **C h i r i b i ș u** cu termin de alegere pe 29 Aug. (10 Septem.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

13. **I t e u**, cu termin de alegere pe 30 August (11 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

14. **S u i u g** cu termin de alegere pe 30 Aug. (11 Sept.) Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

15. **S o l d o b a g i u**, cu termin de alegere pe 31 August (12 Septembrie) 1899. Emolumintele sunt în bani numărari 300 fl., cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

16. **S p u r c a n i** cu termin de alegere pe 31 August (12 Septembrie) 1899. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl., cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr, și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

17. **V a r v i z**, cu termin de alegere pe 1/13 Septembrie 1899. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr, și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

18. **S ș t u r o g i u**, cu termin de alegere pe 2/1 Sept. a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

19. **F o ș o r h e i u**, cu termin de alegere pe 3/15 Sept. a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

20. **C h e r i u**, cu termin de alegere pe 3/15 Sept. a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

Doritorii de a ocupa vre-una dintre stațiunile acestea sunt avertați ca recursurile provăzute cu toate documintele prescise, și adresate respectivului comitet parochial se-le trimită subsemnatului cel puțin cu 3 zile înainte de terminul de alegere, — având până la alegere să-se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sânta biserică din comuna la carea competeză, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Oradea-mare, luna lui Iuliu 1899.

Comitetele parochiali.

În conțelegere cu: **TOMA PĂCALA**, m. p. protop. insp. școlar.

—□—

Pe basa conclusului Ven. Consistoriu diecesan Nr. 2323/899 dto 22 Aprilie a. c. se escrie de nou concurs pentru deplinirea parochiei de cl. III-a, **Buhani** protopresbiteratul Buteni, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla”.

Venitele împreunate cu acesta parochie sunt: usufructul sesiunei; cortel și grădină; birul și stolele usuate.

Recursurile ajustate conform normativelor nôstre și adresate comitetului parochial din Buhani sunt a se trimite subscrișului ppresbiter, în Buteni (Butyin) comit. Arad, ér pentru ca se-și arate recurenții dibăcia în oratorie și cele rituale, pot se se prezenteze în s. biserică din loc, cu observarea celor ce dispune Regulamentul pentru parochii la §. 18.

Buhani, 13/20 Iunie 1899.

Comitetul parochial.

Ioan Muntean, m. p.

Pavel Ageu, m. p.

președint. adm. par.

not. comit.

În conțelegere cu: **IOAN GEORGIA**, m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru indeplinirea definitivă a postului de învățatoriu la cl. rom. gr. or. din comuna **Chesinț** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele anuală împreunate cu acest post sunt:

1) Salariu în bani gata 300 fl.; 2) cortel liber în edificiul școlii cu grădină de 1 jug. catastral; 3) 10 orgii de lemne din care are a se încălzi și sula de învățământ; 4) Pentru participare la conferințele inv. 10 fl.; 5) pentru spese scripturistice 5 fl.

Alegândul învățatoriu este îndatorat a cânta și conduce cântările bisericesti în strana stângă fără altă remunerațiune.

Recurenții sunt avertați, ca recursurile lor instruate cu documintele recerute de calificațiune, și adresate comitetului parochial din Chesinț, se le subscernă subscrișului protopresbiter-inspect. școlar în Lipova (Lippa) până la terminul sus indicat, precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din Chesinț spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Chesinț la 24 Iunie (6 Iuliu) 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **VOICU HAMSEA**, m. p. protopop insp. școlar.

—□—

Se publică concurs pentru stațiunile învățătorești din tractul **Vaşcoului**:

1. **Carpenet** cu salariu de 300 fl. și cortel cu grădină;

2. **Lehecenii** cu 300 fl. și cortel liber, termin până la 8/20 August a. c.

3. **Gurani-Cociuba**, salariu: 109 fl. 8 cub de bucate, 30 metri lemne, câte o porție de fân și un fuior dela casă, un cubul de păsulă și venit cantoral, care tôte dau o sumă de 300 fl. termin până la 6/18 August a. c.

Recurenții au se-și trimită documintele la subscrișul protopop ajustate conform Regulamentului în vigôre.

Beiuș, 10/22 Iul. 1899.

Pentru comitetele parochiale.

În conțelegere cu: **VASILIU PAPP**, m. p. prot. Vașcoului.

—□—

Pentru indeplinirea definitivă a postului învățătoreș din comuna **S. Saldăbagiu**, (inspect. Beiuș) se escrie concurs cu termin de alegere pe 3/20 August a. c. pe lângă salariul de 300 fl. cortel și grădină de legumi. Doritorii de a ocupa acest post sunt avertați a-și trimită recursurile la adresa comitetului parochial din S. Saldăbagiu P. O. oficiu protopresbiteral în Robogány, ér recurenții se vor presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

S. Saldăbagiu din ședința comitetului parochial ținută la 8/20 Iuliu 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **ELIA MOGA**, m. p. protopop inspect. de școle.